

ქრონიკა

ლერი თავაძე,
თელო ღუნდუა

ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის
საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის
სამეცნიერო კონფერენცია
Georgia Between the Empires before the Coming of Islam
(თბილისი, თსუ, 2015 წლის 26 ივნისი)

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში საერთაშორისო კონფერენციების ორგანიზების მრავალწლიანი პრაქტიკა არსებობს. აღნიშნული ტენდენცია განსაკუთრებით გაძლიერდა სსრკ-ს დაშლის შემდეგ. მართლაც, უკვე შესაძლებელი გახდა პოსტსაბჭოთა სივრცის გარედან მკვლევართა ზმირი მოწვევა.

თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის სასწავლო-სამეცნიერო ინსტიტუტის საქმიანობა ძალზედ საინტერესოა. აღნიშნული ინსტიტუტი გამოსცემს ორ სამეცნიერო ჟურნალს (თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის შრომები; ახალგაზრდა ისტორიკოსთა შრომები, თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტი და მსოფლიო ისტორიის ინსტიტუტი). სამეცნიერო ჟურნალების გამოცემის გარდა, ყოველწლიურად ტარდება თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის სამეცნიერო კონფერენცია. ეს კონფერენცია ქართველოლოგიურ მეცნიერებათა დარგში ერთ-ერთი წამყვანია. ამის გარდა, ეწეობა თემატური და საიუბილეო სამეცნიერო კონფერენციები. მნიშვნელოვანია ასევე თსუ საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის წევრთა ჩართულობა (ხელმძღვანელის სტატუსით) საუნივერსიტეტო სტუდენტურ სამეც-

ნიერო კონფერენციებში. ყველაფერი ზემოხსენებულის ფონზე ერთგვარი სიახლეა ინგლისურენოვანი სამეცნიერო კონფერენციის ორგანიზება, რომელიც ოსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის ეგიდით 2015 წლის 26 ივნისს ოსუ პირველი კორპუსის 212-ე აუდიტორიაში ჩატარდა. აღნიშნული სამეცნიერო კონფერენცია თემატური სახის იყო და აქცენტირდებოდა ანტიკურ და პოსტანტიკურ ხანაზე. კონფერენციის სათაური ასეთი იყო: *Georgia Between the Empires before the Coming of Islam*. როგორც კონფერენციის სათაურიდან ჩანს, მისი თემატიკა ეხებოდა საქართველოს და მეზობლად მდებარე იმპერიებს არაბთა გამოჩენამდე. ამგვარი თემატური სამეცნიერო კონფერენციები მართლაც მნიშვნელოვანია, თუმცა ქრონოლოგიური შეზღუდვიდან გამომდინარე, მონაწილეთა რაოდენობა დიდი არ იყო.

კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობა ექვსმა მომხსენებელმა მიიღო, ხოლო სხდომას თავმჯდომარეობდა საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის ხელმძღვანელი პროფესორი თედო ღუნდუა. სწორედ მან გახსნა აღნიშნული სამეცნიერო კონფერენცია. მომხსენებელთა შორის პირველი იყო პენსილვანიის ვილანოვას უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი ქრისტოფერ ჰაასი. ის აუდიტორიის წინაშე წარსდგა შემდეგი მოხსენებით: *Cultural Identity in Late Antiquity: Comparativist Perspective*. ქრიტოფერ ჰაასის მოხსენება საკმაოდ ვრცელი გამოდგა. მან განიხილა იდენტობის საკითხი გვიანანტიკურ ხანაში, გარკვეული პარალელები ქართველურ სამყაროსთანაც გაავლო.

მეორე მომხსენებელი იყო ოსუ პროფესორი მარიამ ჩხარტიშვილი – *Forging Georgian Identity in Late Antiquity: Myth of Ethnic Election*. მ. ჩხარტიშვილის გამოსვლაში აქცენტები, უპირატესად, გვიანანტიკურ პერიოდში, რელიგიური მოქცევის კონტექსტში, შექმნილ ქართველთა ღვთიოთრეულობის იდეოლოგიაზე გაკეთდა.

რიგით მესამე მომხსენებელი იყო ოსუ პროფესორი თედო ღუნდუა – *Georgia (Colchis and Iberia) Between the Empires as Seen in Coinage*. მოხსენებაში განხილული იყო საქართველოს ტერიტორიაზე მოჭრილი სხვადასხვა სამონეტო ჯგუფები: კოლხური თეთრი, ალექსანდრეს და ლისიმაქეს ტიპის სტატერების ქართული მინაბადები, ბაგადატ ბიურატის ძის მონეტები, დიოსკურიის სპილენძის საქალაქო მონეტები, არისტარქე კოლხის დრაქმა, რომელი ფულის იბერული მინაბადები, ქართულ-სასანური დრაქმები და სხვ. თ.

დუნდუას თქმით, ყველა აღნიშნული სამონეტო ტიპი ადასტურებს კოლხეთსა და იბერიაზე სხვადასხვა იმპერიების ძლიერ გავლენას. ნუმიზმატიკური მასალა მნიშვნელოვნად ავსებს სხვა კატეგორიის წყაროების მონაცემებს.

კონფერენციაზე მეოთხე მოხსენება წარმოადგინა თსუ ასოცირებულმა პროფესორმა ნინო სილაგაძემ – Georgia (Iberia) Between the Empires as Seen in the Fine Arts. ნ. სილაგაძის მოხსენებაში დახასიათებული იყო საქართველოში დამზადებული ოქრომჭედლობის და ტორევიტიკის ნიმუშები, გემები, რელიეფები და სხვ. მათზე კარგად იკვეთება ის კულტურულ-პოლიტიკური გავლენა, რომელსაც რომის იმპერია, ბიზანტიის იმპერია, სასანიანთა ირანი ახდენდა ქართულ სამყაროზე.

რიგით მეხუთე მომხსენებელი, თსუ ასისტენტ-პროფესორი ლერი თავაძე, კონფერენციაზე წარდგა მოხსენებით – Gubaz II, King of Lazica, and Imperial Silentiarios of Byzantium. ლ. თავაძის მოხსენებაში განხილული იყო პროკოპი კესარიელთან დაცული ცნობა ეგრისის მეფე გუბაზ II-ის მიერ სილენტიარიოსის ტიტულის ფლობის შესახებ. მომხსენებლის მიხედვით, გუბაზმა საიმპერატორო კარის სილენტიარიოსობა მიიღო კონსტანტინოპოლში ყოფნისას 538 წლისთვის. ამ პერიოდში ის ჯერ კიდევ უფლისწულია და ბიზანტიის იმპერიის დედაქალაქში ცხოვრობს. გუბაზი სილენტიარიოსია მომდევნო წლებშიც, თუმცა სარგოს არ იღებს იმპერატორისგან, რისი მიზეზიც, მომხსენებლის აზრით, გუბაზის ეგრისში დაბრუნება იყო. 541 წელს ახლად გამეფებული გუბაზ II ბიზანტელთა თავგასულობის მიზეზით უჯანყდება მათ და ქვეყანაში ირანელებს შემოიყვანს. ამის შემდეგ, 541-548 წლებში, ბიზანტიის წინააღმდეგ აჯანყებული გუბაზი აღარ სარგებლობს სილენტიარიოსის პრივილეგიებით. თუმცა ის 548 წელს ირანელთა მუხანათობის გამო კვლავ უბრუნდება პრობიზანტიურ ორიენტაციას და აღიდგენს ძველ პატივს, რომელსაც სიცოცხლის ბოლომდე შეინარჩუნებს.

კონფერენციაზე რიგით მეექვსე და ბოლო მომხსენებელი იყო თსუ დოქტორანტი ემილ ავდალიანი მოხსენებით – Sasanian Empire: Strategy for Global Dominance. ე. ავდალიანის გამოსვლაში აქცენტი გაკეთდა სასანიანთა ირანის დიდ სტრატეგიაზე, მასში ქართლის და ეგრისის ადგილზე.

შეიძლება ითქვას, რომ თსუ ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საქართველოს ისტორიის ინსტიტუტის აღნიშნული სამეცნიერო კონფერენცია ძალზედ საინტერესო გამოდგა. აქ წარმოდგენილი მოხსენებები ეხებოდა როგორც საქართველოს, ასევე მისი მეზობელი ქვეყნების ისტორიის

არაერთ მნიშვნელოვან საკითხს. განხილული იყო სხვადასხვა ტიპის საისტორიო წყაროები, გამოითქვა საინტერესო მოსაზრებები და შენიშვნები. ყოველივე კარგი დასაწყისია იმისთვის, რომ ამავე ინსტიტუტის ეგიდით მომავალშიც დაიგეგმოს და ჩატარდეს ანალოგიური კონფერენციები.